

Postrzeżenie rodziny na łamach czasopisma „Wychowanie w Rodzinie”. Wybrane aspekty
Exploring Family Perceptions through the Wychowanie w Rodzinie Journal: Key Insights

ABSTRACT

RESEARCH OBJECTIVE: This study explores the role of the family, focusing on the historical context of upbringing. The authors show the diverse perspectives from the analyzed sources, which serve as the foundation for reconstructing the concept of “family.”

THE RESEARCH PROBLEM AND METHODS: The research question examines the main trends in the perception of the family in selected publications of the journal *Wychowanie w Rodzinie*. Content analysis is employed, with texts selected based on their relevance to the history of parenting.

THE PROCESS OF ARGUMENTATION: The analyzed articles are divided into three categories. The first category includes articles from magazines that depicted the family in both daily and specialized press. The second category focuses on textbooks and handbooks. The third category comprises articles based on diaries, memoirs, and biographical literature.

RESEARCH RESULTS: The review of studies in the periodical reveals key trends in how the family is perceived in the analyzed material. These trends reflect the evolving interest in family issues over the centuries.

CONCLUSIONS, RECOMMENDATIONS AND APPLICABLE VALUE OF RESEARCH: The publications in *Wychowanie w Rodzinie* offer a multi-perspective analysis of the concept of “family,” presenting the social roles of spouses in the modern era, the tasks faced by families, and the challenges experienced by family members. It is important to continue research on the issue,

taking into account both the historical context and contemporary social challenges and trends. Due to the indigenous nature of the analyzed sources, the research is national in scope.

→ **KEYWORDS:** **FAMILY, UPBRINGING, JOURNALISM, HISTORIANS OF UPBRINGING, JOURNAL "FAMILY UPBRINGING"**

ABSTRAKT

CEL NAUKOWY: Czasopismo „Wychowanie w Rodzinie” charakteryzuje się interdyscyplinarnym podejściem. Opracowanie ukazuje dyskurs na temat roli rodziny, którego centralnym punktem odniesienia jest kontekst historyczny wychowania. Autorki ukazują różnorodność perspektyw analizowanych źródeł, stanowiących podstawę w rekonstrukcji pojęcia rodziny.

PROBLEM I METODY BADAWCZE: Pytanie badawcze skupia się na ukazaniu głównych tendencji w sposobie postrzegania rodziny w wybranych publikacjach czasopisma „Wychowanie w Rodzinie”. Zastosowano metodę analizy treści, a dobór tekstów opierał się na kryterium dziedzinowym, skupiając się na artykułach dotyczących historii wychowania. Materiał badawczy został zawężony do tekstów, które opierały się głównie na źródłach, takich jak czasopisma, podręczniki, poradniki, pamiętniki, wspomnienia oraz biografie.

PROCES WYWODU: Analizowane artykuły, oparte na różnorodnych źródłach, zostały podzielone na trzy kategorie z uwagi na ich charakter. Pierwsza kategoria obejmuje artykuły pochodzące z czasopism, które prezentowały wizerunek rodziny kreowany w prasie codziennej i specjalistycznej. Druga kategoria skupia się na materiałach takich, jak podręczniki i poradniki, które pełnią funkcję przekazu wiedzy i praktycznych porad dotyczących życia rodzinnego. Trzecia kategoria zawiera artykuły oparte na literaturze pamiętnikarskiej, wspomnieniowej oraz biograficznej, ukazujące emocjonalne aspekty życia rodzinnego oraz działające jako wzorce inspirujące do pogłębionych refleksji nad rodziną.

WYNIKI ANALIZY NAUKOWEJ: Przegląd opracowań w periodyku ukazuje główne kierunki postrzegania rodziny, które można odnaleźć w analizowanym materiale. Te tendencje odzwierciedlają zainteresowanie problematyką rodzinną na przestrzeni wieków.

WNIOSKI, REKOMENDACJE I APLIKACYJNE ZNACZENIE WPŁYWU BADAŃ: Publikacje na łamach czasopisma „Wychowanie w Rodzinie” tworzą wieloperspektywną analizę pojęcia rodziny, prezentują współczesne role społeczne małżonków, zadania stawiane przed rodziną, a także problemy, których doświadczali jej członkowie. Autorzy analizowanych opracowań, rozwiązując stawiane przez siebie problemy badawcze, stwarzają jednocześnie przyczynek do dalszych dyskusji i eksploracji naukowych. Ważne jest kontynuowanie badań nad problematyką, uwzględniając zarówno kontekst historyczny, jak i współczesne wyzwania i tendencje społeczne. Z uwagi na rodzimy charakter poddanych analizie źródeł prowadzone badania mają zasięg krajowy.

→ **SŁOWA KLUCZOWE:** **RODZINA, WYCHOWANIE, CZASOPIŚMIENICTWO, HISTORYCY WYCHOWANIA, CZASOPISMO „WYCHOWANIE W RODZINIE”**

Wstęp

Koncepcja powołania serii wydawniczej poświęconej rodzinie (lata 2010–2013), następnie przekształconej w czasopismo „Wychowanie w Rodzinie”¹ (od 2014 roku) powstała w środowisku historyków wychowania Instytutu Pedagogiki Uniwersytetu Wrocławskiego i pedagogów Wydziału Humanistycznego Karkonoskiej Państwowej Szkoły Wyższej w Jeleniej Górze (Statut..., 2023). Pomysłodawczyniami były prof. dr hab. Stefania Walasek oraz dr Ewa Jurczyk-Romanowska. Periodyk poświęcony jest problematyce rodziny zarówno w kontekście historycznym, jak i współczesnym. Na jego łamach publikowane są oryginalne artykuły polskich i zagranicznych autorów, które stanowią głos w humanistycznym i społecznym dyskursie o rodzinie. Wiodącą dyscypliną naukową czasopisma jest pedagogika (Statut..., 2023). Jednakże na przestrzeni lat zauważa się również rosnącą obecność przedstawicieli innych dyscyplin. Do końca 2023 roku na łamach „Wychowania w Rodzinie” głos zabrało 498 badaczy reprezentujących różne ośrodki naukowe w Polsce i poza jej granicami. Łącznie opublikowano 607 artykułów.

Metoda badawcza i kryterium doboru materiałów

Opracowanie przedstawia spojrzenie na rolę rodziny, którego kluczowym punktem odniesienia jest historyczny kontekst wychowania. Autorki ukazują różnorodność perspektyw analizowanych źródeł, stanowiących fundament w rekonstrukcji pojęcia rodziny. Proces selekcji materiałów poddanych analizie opierał się na kryterium dziedzinowym, skupiając się na artykułach związanych z historią wychowania. Następnie został zawężony do tekstów, które opierały się na źródłach, takich jak czasopisma, podręczniki, poradniki, pamiętniki, wspomnienia oraz biografie. W wyniku tego procesu analizie zostało poddanych 49 artykułów, które spełniły wspomniane kryteria. Analizowane artykuły zostały podzielone na trzy kategorie ze względu na ich charakter oraz wkład w dyskusję na temat rodziny. Pierwsza obejmuje teksty analizujące treści czasopism, które stanowią istotne źródło informacji, umożliwiając prezentację wizerunku rodziny kreowanego w prasie codziennej i specjalistycznej. Druga skupia się na materiałach takich, jak podręczniki i poradniki, które mają za zadanie przekazywać wiedzę i praktyczne porady dotyczące życia rodzinnego. Trzecia kategoria zawiera artykuły oparte na literaturze pamiętnikarskiej, wspomnieniowej oraz biograficznej, ukazujące osobiste aspekty życia rodzinnego oraz stanowiące inspirację do pogłębionych refleksji nad rodziną.

Rodzina w czasopiśmiennictwie

Na podstawie artykułów XIX-wiecznych czasopism krakowskich „Niewiasta” oraz „Kalina” Małgorzata Stawiak-Ososińska (2011) omówiła propagowaną rolę matki w wychowaniu

¹ ISSN 2082-9019, eISSN 2300-5866, Rej. Pr. 3267.

i kształceniu dzieci. Podobnie wskazówki dotyczące wychowywania dzieci, na które zwróciła uwagę Marzena Okrasa (2011), były udzielane na łamach warszawskiego czasopisma „Bluszcz”. W tym samym źródle, a także w „Biesiadzie Literackiej” oraz „Kronice Rodzinnej”, informacji na temat zagadnienia zabaw w wychowaniu dziecka poszukiwała Renata Bednarz-Grzybek (2011).

Krzysztof Jakubiak i Monika Nawrot-Borowska (2019) dokonali historycznej rekonstrukcji wzorca rodziny i idei wychowania w niej, wypracowanych i propagowanych na łamach warszawskiego czasopisma rodzinnego „Opiekun Domowy” z lat 1865–1876. Z kolei Mirosław Piwowarczyk (2011) zaprezentował tematykę zawartą w lokalnej prasie zbąszyńskiej okresu II RP, podnosząc problemy wychowania w rodzinie, a Elżbieta Magiera (2011) powołała się na liczne czasopisma, podejmujące zagadnienia spółdzielczości. Problematyką funkcji rodziny przełomu XIX i XX wieku, a także roli i zadań mężczyzn oraz kobiet nakreślonych na łamach czasopism kobiecych zajęła się również Barbara Kalinowska-Witek (2013, 2014). Dyskusję o zadaniach wychowawczych rodziny na przełomie XIX i XX wieku podjęły w swoich artykułach Aneta Bołdyrew (2015), pisząca o roli i funkcji rodziny w pismach polskich ekonomistów prezentowanych na przełomie XIX i XX wieku w prasie specjalistycznej, Małgorzata Kozłowska (2015), omawiająca specyfikę wychowania małego dziecka w Polsce w pierwszej dekadzie okresu międzywojennego w ujęciu wybranych czasopism pedagogicznych, Beata Topij-Stempińska (2015), przybliżająca poglądy na temat rodziny na łamach „Przeglądu Pedagogicznego” w II RP, a także Kamila Gandecka (2015), prezentująca dyskurs o wychowaniu i edukacji dzieci z niepełnosprawnością intelektualną na podstawie analizy wybranych polskich czasopism pedagogicznych od przełomu XIX/XX wieku do 1939 roku.

Grzegorz Michalski (2014) przedstawił XIX-wieczne wskazania wychowawcze dla polskich rodzin na Śląsku zawarte w katolickim czasopiśmie „Monika”. Nakreślił główne kierunki pomocy łódzkim rodzinom w latach pierwszej wojny światowej na podstawie dziennika „Godzina Polski” i przeanalizował szczegółowe opisy sytuacji miejscowej społeczności, przybliżył zakres i formy pomocy publikowane w gazecie (2016), a także wskazał miejsce i zadania kobiety w rodzinie katolickiej, opublikowane w miesięczniku „Rodzina Polska” (2018). Z kolei Iwonna Michalska scharakteryzowała wychowawcze obowiązki matek w rodzinie katolickiej na przełomie XIX i XX wieku w przekazie śląskiego periodyku „Rodzina” (2014), poddała refleksji treści artykułów publikowanych na łamach dziennika łódzkiego „Ilustrowana Republika”, ukazując na tej podstawie życie łódzkich rodzin w czasach kryzysu ekonomicznego lat trzydziestych XX wieku (2016), a także nakreśliła obraz rodziny międzywojennej na podstawie lektury „Domu Rodzinnego” (2018).

Na podstawie analizy jednego z najstarszych polskich periodyków pedagogicznych „Szkoła” Agnieszka Wałęga (2014) zaprezentowała katalog zadań wychowawczych rodziny i przybliżyła podejmowane tematy, takie jak: współpraca domu rodzinnego ze szkołą, troska o zdrowie dziecka w warunkach domowych czy kształtowanie przez rodziców cech charakteru, zawartego w programie wychowania państwowego. Podobnie Małgorzata Krakowiak (2021) poddała analizie listy czytelników publikowane na łamach

czasopisma „Zorza”, przedstawiając w ten sposób problemowe obszary wychowania w rodzinach włościańskich, wobec których czytelnicy gazety formułowali postulaty zmian. Z kolei Edyta Bartkowiak (2018) podjęła się rozpatrzenia problematyki opieki nad matką i dzieckiem w okresie międzywojennym, ze szczególnym uwzględnieniem kwestii niechcianego i trudnego macierzyństwa oraz zagrożonego dzieciństwa na podstawie czasopism branżowych: „Opieka nad Dzieckiem”, „Życie Dziecka” i „Życie Młodych”.

Dyskurs o rodzinie był również obecny w czasopismach wydawanych po II wojnie światowej. Na podstawie wybranych czasopism („Wychowanie Ojczyste”, „Wiadomości Nauczycielskie” czy „Dziennik Polski i Dziennik Żołnierza”) Olga Zamecka-Zalas (2016) poruszyła kwestie wychowania ojczystego dzieci na obczyźnie po II wojnie światowej. Joanna Janik-Komar (2016) przybliżyła problematykę wspomagania rodziny w zakresie wychowania i rozwiązywania trudnych problemów, zaś Małgorzata Krakowiak (2016) dokonała opisu trudności i zagrożenia polskiej rodziny lat sześćdziesiątych XX wieku w ankietach „Życia Warszawy”. Danuta Apanel (2015) zajęła się problematyką poruszaną w powojennych czasopismach dziecięcych, których wychowawczą rolę doceniano w okresie PRL-u.

Rodzina w podręcznikach i poradnikach

Ważny obszar zagadnień publikowanych na łamach „Wychowania w Rodzinie” zajmuje analiza podręczników i poradników. Stanowiły one bogactwo wiedzy na temat rodziny, jej potrzeb i wychowawczych obszarów problemowych.

Staropolskie poradniki gospodarcze, które prezentowały małżeństwo jako gospodarstwo domowe o znaczeniu ekonomicznym, zostały poddane analizie przez Jana Rysia i Barbarę Ciupińską (Ryś, 2013; Ciupińska i Ryś, 2011). Z kolei Agnieszka Małek oraz Monika Nawrot-Borowska (2018) skupiły się na wydawnictwach poradnikowych z pierwszej połowy XX stulecia, prezentując wskazówki oraz przestrogi dotyczące wychowania dzieci, w szczególności w zakresie zdrowia i higieny, kształtowania charakteru i moralności, różnych metod wychowawczych. Agnieszka Małek (2016) zwróciła również uwagę na zagrożenie (alkoholizm) dla zdrowia i moralności dzieci i młodzieży poruszane w literaturze poradnikowej z lat 1918–1970. Katarzyna Kochan (2011) zaprezentowała obraz polskiej rodziny w elementarzach szkolnych II RP. Analizą objęła 30 różnych podręczników obowiązujących w latach 1919–1939. Zupełnie inną cezurę czasową – lata 1999–2007 – przyjęła Mariola Szybalska (2011), skupiając się wyłącznie na podręcznikach gimnazjalnych. Na łamach „Wychowania w Rodzinie” można odnaleźć również analizy podręczników zagranicznych. Jiří Mihola (2011) poddał krytyce podręczniki do nauczania historii dla szkół podstawowych i średnich, które były obecne w czeskich szkołach na początku lat 90. XX wieku.

Rodzina w literaturze pamiętnikarskiej, wspomnieniowej i biograficznej

Literatura pamiętnikarska, wspomnieniowa i biograficzna stanowią cenne źródło informacji na temat życia rodzin, ukazując codzienność wspólnoty, wzajemne relacje i uwarunkowania, a także wartości i tradycje przekazywane z pokolenia na pokolenie. Ponadto osobisty charakter tych tekstów umożliwia głębszy wgląd w emocje, doświadczenia i wyzwania, jakie wiążą się z byciem częścią rodziny. Na roli rodziców w edukacji młodzieży galicyjskiej rekonstruowanej na podstawie źródeł pamiętnikarskich skupia się Dorota Grabowska-Pieńkosz (2015). Z podobnych źródeł korzystała Elżbieta Dolata (2016), odtwarzając codzienność rodzin chłopskich. Do poezji i wspomnień wojennych dzieci i młodzieży odwołała się Edyta Sadowska (2015), przedstawiając obraz „tułactwa” dzieci polskich – ofiar deportacji. Na postaci ojca, osadzając swoje badania w literaturze pamiętnikarskiej PRLu, skupił się Andrzej Ładyżyński (2015).

W periodyku „Wychowanie w Rodzinie” wielokrotnie prezentowano poglądy działaczy społecznych, którzy w kręgu swoich zainteresowań na wysokim miejscu stawiali problematykę rodziny, wychowania i edukacji. Władysława Szulakiewicz (2012) podkreśliła rolę rodziny w życiu wybitnych uczonych na przykładzie Kazimierza Twardowskiego (1866–1938). Aleksandra Burdukiewicz i Jan Michał Burdukiewicz (2012) przedstawili osobę profesora Leona Kozłowskiego jako człowieka, uczonego, polityka i jego wpływ na archeologię wrocławską na tle jego rodziny z wieloletnimi patriotycznymi akademickimi tradycjami. Marija Barkauskaite i Ona Tijenelienė (2012) przybliżyły z kolei postać Meilė Lukšienė – inicjatorki pookupacyjnej reformy oświatowej na Litwie i twórczyni jej koncepcji. Witold Chmielewski (2014) zaprezentował sylwetkę Czesława Wycecha jako kreatora polityki oświatowo-wychowawczej w Tymczasowym Rządzie Jedności Narodowej. Z kolei Ewa Kula (2018) opracowała artykuł, którego celem było przedstawienie sylwetki księcia Iwana Anatoljewicza Kurakina. Ryszard Ślęczka i Adam Ruta (2021) przygotowali opracowanie poświęcone życiu i twórczości wybitnego nauczyciela i wychowawcy – Profesorowi Zygmuntovi Rucie, który zajmował się dziejami edukacji w różnych jej aspektach, nie tylko historycznym. W ową biograficzną perspektywę wpisał się również artykuł Żanety Marszałek-Trzebińskiej (2018), która przedstawiła w zarysie działania podejmowane przez księdza Wacława Blizińskiego – proboszcza z Liskowa – na rzecz rodzin w pierwszej połowie XX wieku. Agnieszka Suska (2011) zaprezentowała poglądy działacza samorządowego Polski międzywojennej Józefa Becka. Natomiast Izabela Stelmasiak (2011) omówiła rolę tradycji i kultury w wychowaniu w rodzinie polskiej na przełomie XIX i XX wieku na kresach wschodnich na przykładzie rodziny reformatora oświaty i premiera rządu Janusza Jędrzejewicza. Popularyzacją wiedzy medycznej w zakresie opieki nad chorym dzieckiem w domu w poglądach i działaniach Józefa Starkmana zajęły się Renata Bednarz-Grzybek oraz Izabela Krasieńska (2015).

Wnioski

Rodzina zawsze napotykała na różnorodne wyzwania, które były charakterystyczne dla danej epoki, jak i uniwersalne dla ludzkiego doświadczenia. Poddane analizie historyczne źródła w postaci czasopism, podręczników, poradników, a także literatury pamiętnikarskiej, wspomnieniowej i biograficznej odgrywały rolę wzorotwórczą. Będąc dostępne dla ówczesnej ludności, kształtowały w świadomości społecznej wizerunek rodziny, poglądy na temat jej roli, możliwości radzenia sobie z trudnościami, sposobów rozwiązywania problemów. Wskazówki zawarte w analizowanych źródłach nie tylko proponowały sposoby radzenia sobie z tymi wyzwaniami, lecz również stawały się impulsem do powolnych przemian społecznych. Rekonstrukcja tych porad, wskazań i wzorców stanowi obecnie cenne źródło wiedzy o życiu rodzinnym w przeszłości oraz o funkcjonowaniu rodzin w różnych okresach historycznych.

Zawarte w kolejnych tomach spostrzeżenia i rozważania stanowią inspirację do patrzenia na problematykę rodziny zmieniającą się pod wpływem warunków zewnętrznych i dojrzewania społecznego osób różnych pokoleń (Ferenz i Kowalska, 2012). Ukazują one również jedność tradycji i współczesności, widoczną dla tych wszystkich, którym bliska jest terażniejszość i przyszłość dzisiejszej rodziny. Szeroko rozumiana problematyka rodziny, wychowania i edukacji jako obszary eksploracji badawczej wymagają interdyscyplinarnego podejścia, uwzględniającego możliwie wiele perspektyw. Rodzina bowiem jako fenomen społeczny, psychologiczny, kulturowy i instytucjonalny sięga głęboko w życie jednostek i społeczeństwa.

Badania nad rodziną stale ewoluują, dążąc do integrowania różnorodnych perspektyw i dyscyplin naukowych. Obserwuje się tendencję do podejścia inter-, między- i transdyscyplinarnego, które umożliwiają kompleksowe zrozumienie złożoności tematu, uwzględniając różnorodne aspekty funkcjonowania tego kluczowego elementu społecznego. Artykuły, które zostały opublikowane w czasopiśmie „Wychowanie w Rodzinie”, tworzą wieloperspektywną analizę pojęcia rodziny, ukazując jej złożoność i zmienność. Przedstawione spostrzeżenia mogą być pomocne dla badaczy, praktyków oraz osób zainteresowanych problematyką rodziny i jej ewolucją. Kontynuacja badań nad rodziną pozwoliłaby śledzić zmiany społeczne i kulturowe oraz dostosowywać strategie interwencji i wsparcia do zmieniających się potrzeb i realiów społecznych.

BIBLIOGRAFIA

- Apanel, D. (2015). Rodzina i dzieciństwo na łamach czasopism dziecięcych w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. *Wychowanie w Rodzinie*, 12(2), 197–213. <https://doi.org/10.23734/wwr20152.197.213>
- Barkauskaite, M. i Tijiūnelienė, O. (2012). Meilė Lukšienė – inicjatorka pookupacyjnej reformy oświatowej na Litwie i twórcza jej koncepcji. *Wychowanie w Rodzinie*, 5(1), 215–226. <https://doi.org/10.23734/wwr20121.215.226>

- Bartkowiak, E. (2018). Ochrona macierzyństwa i opieka nad niemowlętami w II Rzeczypospolitej w świetle wybranych czasopism branżowych. *Wychowanie w Rodzinie*, 18(2), 155–174. <https://doi.org/10.34616/wwr20182.155.174>
- Bednarz-Grzybek, R. (2011). Zabawa a wychowanie dziecka w rodzinie na łamach wybranych czasopism warszawskich przełomu XIX i XX wieku. *Wychowanie w Rodzinie*, 2(2), 53–80. <https://doi.org/10.23734/wwr20112.053.080>
- Bednarz-Grzybek, R. i Krasińska, I. (2015). Józef Starkman (1847–1892) – popularyzator wiedzy medycznej w zakresie opieki nad chorym dzieckiem w domu. *Wychowanie w Rodzinie*, 12(2), 19–38. <https://doi.org/10.23734/wwr20152.019.038>
- Boldyrew, A. (2015). Rola i funkcje rodziny w pismach polskich ekonomistów na przełomie XIX i XX wieku. *Wychowanie w Rodzinie*, 12(2), 105–119. <https://doi.org/10.23734/wwr20152.105.119>
- Burdukiewicz, A. i Burdukiewicz, J. M. (2012). Profesor Leon Kozłowski jako człowiek, uczony, polityk i jego wpływ na archeologię wrocławską. *Wychowanie w Rodzinie*, 5(1), 193–213. <https://doi.org/10.23734/wwr20121.193.213>
- Chmielewski, W. (2014). Czesław Wycech jako kreator polityki oświatowo-wychowawczej. *Wychowanie w Rodzinie*, 10(2), 19–35. <https://doi.org/10.23734/wwr20142.019.035>
- Ciupińska, B. i Rys, J. (2011). Rodzina szlachecka jako miejsce wychowania i szkolenia wojskowego w okresie staropolskim. *Wychowanie w Rodzinie*, 1(1), 39–51. <https://doi.org/10.23734/wwr20111.039.051>
- Dolata, E. (2016). Troski i radości chłopskiej rodziny galicyjskiej na przełomie XIX i XX wieku w świetle źródeł pamiętnikarskich. *Wychowanie w Rodzinie*, 14(2), 281–305. <https://doi.org/10.23734/wwr20162.281.305>
- Ferenz, K. i Kowalska, E. (2012). Wstęp. *Wychowanie w Rodzinie*, 6(2), 9–12.
- Gandeczka, K. (2015). Dyskurs o wychowaniu i edukacji dzieci z niepełnosprawnością intelektualną – analiza wybranych polskich czasopism pedagogicznych od przełomu XIX/XX wieku do 1939 roku. *Wychowanie w Rodzinie*, 12(2), 155–173. <https://doi.org/10.23734/wwr20152.155.173>
- Grabowska-Pieńkosz, D. (2015). Rola rodziców w edukacji młodzieży galicyjskiej. Analiza zagadnienia na podstawie źródeł pamiętnikarskich. *Wychowanie w Rodzinie*, 12(2), 325–339. <https://doi.org/10.23734/wwr20152.325.339>
- Jakubiak, K. i Nawrot-Borowska, M. (2019). Czasopismo dla rodzin „Opiekun Domowy” (1865–1876) – o rodzinie i wychowaniu. *Wychowanie w Rodzinie*, 21(2), 17–54. <https://doi.org/10.34616/wwr.2019.2.017.054>
- Janik-Komar, J. (2016). Rodzina i jej problemy w czasopismach andragogicznych przełomu lat pięćdziesiątych i sześćdziesiątych XX wieku. *Wychowanie w Rodzinie*, 14(2), 251–262. <https://doi.org/10.23734/wwr20162.251.262>
- Kalinowska-Witek, B. (2013). Funkcje rodziny w świetle czasopism kobiecych i rodzinnych Królestwa Polskiego z lat 1864–1914. *Wychowanie w Rodzinie*, 7(1), 163–179. <https://doi.org/10.23734/wwr20131.163.179>
- Kalinowska-Witek, B. (2014). Rola, zadania i pozycja społeczna mężczyzny i kobiety w rodzinie w świetle wybranych czasopism kobiecych z lat 1864–1914. *Wychowanie w Rodzinie*, 10(2), 177–189. <https://doi.org/10.23734/wwr20142.177.189>
- Kochan, K. (2011). Obraz polskiej rodziny w elementarzach szkolnych II Rzeczypospolitej. *Wychowanie w Rodzinie*, 2(2), 141–165. <https://doi.org/10.23734/wwr20112.141.165>
- Kozłowska, M. (2015). Wychowanie małego dziecka w Polsce w pierwszej dekadzie okresu międzywojennego na łamach wybranych czasopism pedagogicznych – ciągłość i zmiana. *Wychowanie w Rodzinie*, 12(2), 121–138. <https://doi.org/10.23734/wwr20152.121.138>
- Krakowiak, M. (2016). Trudności i zagrożenia polskiej rodziny lat sześćdziesiątych XX wieku w ankietach „Życia Warszawy”. *Wychowanie w Rodzinie*, 14(2), 263–278. <https://doi.org/10.23734/wwr20162.263.278>

- Krakowiak, M. (2021). Wychowanie w rodzinie włościańskiej w świetle listów czytelników „Zorzy” (1905–1918). *Wychowanie w Rodzinie*, 25(2), 13–24. <https://doi.org/10.34616/wwr.2021.2.013.024>
- Kula, E. (2018). Rodzinne i intelektualne środowisko ostatniego kuratora Warszawskiego Okręgu Naukowego Iwana Anatoljewicza Kurakina (1874–1950). *Wychowanie w Rodzinie*, 19(3), 31–45. <https://doi.org/10.34616/wwr.2018.3.31.45>
- Ładyżyński, A. (2015). Ojciec i ojcostwo w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, w świetle pamiętników inspirowanych z epoki. *Wychowanie w Rodzinie*, 12(2), 397–416. <https://doi.org/10.23734/wwr20152.397.416>
- Magiera, E. (2011). Współpraca rodziny i szkoły w wychowaniu spółdzielczym dzieci i młodzieży w Drugiej Rzeczypospolitej (1918–1939). *Wychowanie w Rodzinie*, 2(2), 105–125. <https://doi.org/10.23734/wwr20112.105.125>
- Małek, A. (2016). Alkoholizm jako zagrożenie dla zdrowia i moralności dzieci i młodzieży w świetle poradników dla rodziców z lat 1918–1970. *Wychowanie w Rodzinie*, 14(2), 161–178. <https://doi.org/10.23734/wwr20162.161.178>
- Małek, A. i Nawrot-Borowska, M. (2018). Praktyczne przewodniki wychowania. Problematyka poradników wychowawczych dla rodziców z lat 1900–1939. *Wychowanie w Rodzinie*, 18(2), 175–201. <https://doi.org/10.34616/wwr20182.175.201>
- Marszałek-Trzebińska, Ż. (2018). Książd Waclaw Bliziński i jego dzieło na rzecz rodziny wiejskiej w Liskowie (1870–1944). *Wychowanie w Rodzinie*, 18(2), 17–30. <https://doi.org/10.34616/wwr20182.017.030>
- Michalska, I. (2014). Wychowawcze obowiązki matek w rodzinie katolickiej na przełomie XIX i XX wieku w przekazie śląskiego periodyku „Rodzina”. *Wychowanie w Rodzinie*, 10(2), 159–175. <https://doi.org/10.23734/wwr20142.159.175>
- Michalska, I. (2016). Życie łódzkich rodzin w czasach kryzysu ekonomicznego lat trzydziestych XX wieku w przekazie gazety „Ilustrowana Republika”. *Wychowanie w Rodzinie*, 14(2), 195–208. <https://doi.org/10.23734/wwr20162.195.208>
- Michalska, I. (2018). Międzywojenna rodzina w ujęciu „Domu Rodzinnego” (1925–1933). *Wychowanie w Rodzinie*, 17(1), 85–99. <https://doi.org/10.34616/wwr20181.085.099>
- Michalski, G. (2014). Wskazania wychowawcze dla polskich rodzin na Śląsku katolickiego czasopisma „Monika” w drugiej połowie XIX wieku. *Wychowanie w Rodzinie*, 10(2), 119–135. <https://doi.org/10.23734/wwr20142.119.135>
- Michalski, G. (2016). Główne kierunki pomocy łódzkim rodzinom w latach pierwszej wojny światowej w świetle doniesień dziennika „Godzina Polski”. *Wychowanie w Rodzinie*, 14(2), 181–194. <https://doi.org/10.23734/wwr20162.181.194>
- Michalski, G. (2018). Miejsce i zadania kobiety w rodzinie katolickiej w przekazie miesięcznika „Rodzina Polska” (1927–1939). *Wychowanie w Rodzinie*, 17(1), 101–115. <https://doi.org/10.34616/wwr20181.101.115>
- Mihola, J. (2011). Rodzina w epoce nowożytnej i jej miejsce w nauczaniu oraz podręcznikach historii (w kwestii wykorzystania tematów związanych z życiem codziennym). *Wychowanie w Rodzinie*, 2(2), 167–171. <https://doi.org/10.23734/wwr20112.167.171>
- Okrasa, M. (2011). Wskazówki dotyczące wychowywania w rodzinie prezentowane na łamach czasopism w XIX wieku. *Wychowanie w Rodzinie*, 2(2), 33–51. <https://doi.org/10.23734/wwr20112.033.051>
- Piowarczyk, M. (2011). Model rodziny i wychowania rodzinnego w parafialnej prasie wielkopolskiej w II Rzeczypospolitej na przykładzie „Tygodnika Parafji Zbąszyńskiej”. *Wychowanie w Rodzinie*, 2(2), 81–104. <https://doi.org/10.23734/wwr20112.081.104>
- Ryś, J. (2013). Rodzina szlachecka w świetle staropolskich poradników gospodarskich. *Wychowanie w Rodzinie*, 7(1), 109–126. <https://doi.org/10.23734/wwr20131.109.126>

- Sadowska, E. (2015). Rodzina – dom ojczysty w poezji i wojennych wspomnieniach dzieci i młodzieży na tułaczach szlakach (1939–1945). *Wychowanie w Rodzinie*, 12(2), 359–381. <https://doi.org/10.23734/wwr20152.359.381>
- Statut czasopisma naukowego „Wychowanie w Rodzinie”. Tekst jednolity z dnia 01.03.2023 roku. <https://edusfera.press/wychowanie-w-rodzinie/>.
- Stawiak-Ososińska, M. (2011). Rola matki w wychowaniu i kształceniu dzieci w świetle artykułów z krakowskich czasopism kobiecych „Niewiasty” i „Kaliny”. *Wychowanie w Rodzinie*, 2(2), 15–32. <https://doi.org/10.23734/wwr20112.015.032>
- Stelmasiak, I. (2011). Rola tradycji i kultury w wychowaniu w rodzinie polskiej na przełomie XIX/XX wieku na kresach wschodnich (na przykładzie rodziny Jędrzejewiczów). *Wychowanie w Rodzinie*, 1(1), 247–261. <https://doi.org/10.23734/wwr20111.247.261>
- Suska, A. (2011). Rozważania na temat rodziny w publikacjach Józefa Becka. Komunikat z badań. *Wychowanie w Rodzinie*, 1(1), 235–245. <https://doi.org/10.23734/wwr20111.235.245>
- Szulakiewicz, W. (2012). Rodzina w życiu wybitnych uczonych. Przykład Kazimierza Twardowskiego (1866–1938). *Wychowanie w Rodzinie*, 5(1), 179–191. <https://doi.org/10.23734/wwr20121.179.191>
- Szybalska, M. (2011). Obraz rodziny polskiej w gimnazjalnych podręcznikach wychowanie do życia w rodzinie w latach 1999–2007. *Wychowanie w Rodzinie*, 2(2), 181–213. <https://doi.org/10.23734/wwr20112.181.213>
- Ślęczka, R. i Ruta, A. (2021). Nauczyciel i wychowawca Profesor Zygmunt Ruta (1932–2021) – życie i nauka. *Wychowanie w Rodzinie*, 25(2), 25–39. <https://doi.org/10.34616/wwr.2021.2.025.039>
- Topij-Stempińska, B. (2015). Dyskurs o rodzinie na łamach „Przeglądu Powszechnego” w II Rzeczypospolitej. *Wychowanie w Rodzinie*, 12(2), 139–154. <https://doi.org/10.23734/wwr20152.139.154>
- Wałęga, A. (2014). O zadaniach wychowawczych rodziny. Koncepcje współpracowników czasopisma „Szkoła”. *Wychowanie w Rodzinie*, 10(2), 137–158. <https://doi.org/10.23734/wwr20142.137.158>
- Zamecka-Zalas, O. (2016). Rola rodziny w wychowaniu ojczystym dziecka na obczyźnie na przykładzie Wielkiej Brytanii (w latach 1945–1989). *Wychowanie w Rodzinie*, 14(2), 231–249. <https://doi.org/10.23734/wwr20162.231.249>

Copyright and License

This article is published under the terms of the Creative Commons Attribution – NoDerivs (CC BY- ND 4.0) License <http://creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0/>

Source of funding

Lack of funding sources.

Disclosure statement

No potential conflict of interest was reported by the author(s).